

חמשה עיניים בתשעה באב

של יום השביעי אינו שייך לשבעה. אבל לגבי תשעה באב הרי ברור שאכילה ושתייה אסורים כל היום. מפני שכל היום הוא תשעה באב. אז כמו כן לגבי אבלות לא שייך לומר מקצת היום ככולו מכיוון שכל היום הוא תשעה באב.

אמנם יש דברים שהם מותרים לאחר חצות. אבל מדובר רק באיסורים שהם לא מדינא דגמרא. כל דבר שהוא אסור בתשעה באב מדינא דגמרא הוא אסור גם לאחר חצות. ואנו הסברנו שכל האיסורים מצד מנהג שהם רק עד חצות הם אסורים על בסיס הלכה של מתו מוטל לפניו. מה שאסור לאבל אחר קבורה אסור בתשעה באב גם אחרי חצות.

ברור שלגבי תשעה באב לא שייך ההלכה של מקצת היום ככולו ולא היה שום בסיס לטענה של אנשי מצרים לומר שלגבי אבלות של תשעה באב יש את ההלכה של מקצת היום ככולו. אבל הנקודה האחרת בטענה של אנשי מצרים היא באמת שאלה. האם רחיצה, סיכה ונעילת הסנדל אסורים בתשעה באב מחמת עינוי של תענית ציבור או הם אסורים רק מחמת אבלות?

יש בשאלה זו נפקא מינה הלכה למעשה לגבי רחיצה. רחיצת מקת גופו אסורה באבל רק בחמים. אסור לאבל לרחוץ בצונן רק כל גופו. מותר לאבל לרחוץ פניו ידיו ורגליו בצונן. אלא שבחמים אסור לא לרחוץ אפילו אצבעו. אבל ביום כיפור אסור לאדם להושיט אצבעו בכל מים. מהו הדין בתשעה באב? הגמרא בפסחים דף נ"ד אומרת שבתשעה באב אסור לאדם אפילו להושיט אצבעו במים. אבל לפי הגמרא במסכת תענית דף י"ג. רחיצה אסורה בתשעה באב רק משום אבלות. אז לפי הגמרא בתענית דף י"ג. בתשעה באב מותר לרחוץ מקצת גופו בצונן.

השאלה נשאלת לגבי רחיצה, סיכה ונעילת הסנדל אם הם אסורים בתשעה באב רק בתורת אבלות או הם אסורים גם בתורת עינויים? הרמב"ם אומר הרבה פעמים שתשעה באב הוא כמו יום הכיפורים. זאת אומרים שרחיצה סוכה ונעילת הסנדל אסורים בתשעה באב לא רק בתורת אבלות אלא הם אסורים גם בתורת עינויים של תענית ציבור. אבל יש לומר אחרת. יש לומר שרק אכילה ושתייה אסורים בתשעה באב בתורת תענית ציבור. רחיצה, סוכה ונעילת הסנדל אסורים רק בתורת אבלות ולא בתורת תענית ציבור. שאלה זו נשאלה על ידי חכמי מצרים במכתבם לרב האי גאון. הם שאלו את רב האי גאון אם מותר להם ללבוש נעליים בתשעה באב אחרי חצות או לא. הם סברו שהאיסור של נעילת הסנדל הוא רק משום אבלות והם גם סברו שלגבי האבלות של תשעה באב אנו אומרים מקצת היום ככולו. הם לא התכוונו לומר שאכילה ושתייה תהיה מותרת אחרי חצות. הם ידעו שאכילה ושתייה אסורה כל היום. ורב האי ענה להם שני דברים. רב האי קודם אמר להם שרחיצה, סיכה ונעילת הסנדל אסורים בתשעה באב לא רק מחמת אבלות אלא הם אסורים גם מחמת תענית ציבור. ולגבי תענית בוודאי לא שייך כל ההלכה של מקצת היום ככולו. אבל אפילו נניח שרחיצה, סיכה ונעילת הסנדל אסורים רק בתורת אבלות ולא מחמת הלכה של עינוי של תענית ציבור. שמבחינת עינויים של תענית ציבור של תשעה באב רק אכילה ושתייה אסורים. אבל גם לגבי אבלות של תשעה באב אנו לא נאמר מקצת היום ככולו. מקצת היום ככולו לא שייך לגבי תשעה באב. מפני שאין מלאת? למה אין מלאת בתשעה באב? מפני שכל היום הוא תשעה באב. לגבי שבעה, ההלכה של מקצת היום ככולו אומרת ששאר היום

קול בריסק

הגות ועיון מבית אבא

אינו פוסק כן. לגבי האיסור של סיכה בתשעה באב הרמב"ם פוסק אחרת. כבר ראינו שהרמב"ם בפרק ה' הלכות תעניות הלכה י' אומר: **ואסור בסיכה של תענוג**. אז לגבי רחיצה הרמב"ם אומר שהאיסור רחיצה בתשעה באב הוא בתורת עינוי כ' מו האיסור רחיצה ביום כיפור. אבל לגבי איסור סיכה הרמב"ם סובר שהאיסור סיכה בתשעה באב היא רק מחמת אבל ואינו בתורת עינוי כמו האיסור סיכה ביום כיפור. נראה איך הרמב"ם פוסק לגבי איסור סיכה באבל אם גם סיכה שאינה של תענוג היא אסורה או לא? הרמב"ם בפרק ה' הלכות אבל הלכה ד' אומר: **אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו. ואם להעביר את [ג] הזהמא מתר**. הרמב"ם פוסק שאבל מותר בסיכה שאינה של תענוג. אז לגבי רחיצה הרמב"ם משווה האיסור רחיצה בתשעה באב עם האיסור רחיצה ביום כיפור. השיעור של איסור רחיצה בתשעה באב הוא השיעור של איסור רחיצה ביום כיפור. ולגבי האיסור סיכה הרמב"ם משווה האיסור סיכה בתשעה באב עם האיסור סיכה באבל. שהשיעור של איסור סיכה בתשעה באב הוא השיעור של איסור סיכה באבל. הלחם משנה שואל את זה. אבל הלחם משנה לא מנתח את השאלה במושגים של דין עינוי ושל איסור אבל.

והנה ההלכה היא שסיכה היא כשתייה. כשזר סך בשמן של תרומה הוא חייב קרן וחומש מפני שסיכה היא כשתייה. סיכה היא כשתייה לגבי דינים מסוימים. לגבי דינים אחרים סיכה היא לא כשתייה. אנו לא פוסקים כראשונים שאומרים שסיכה כשתייה שייכת לגבי כל איסורי תורה. אבל לגבי יום כיפור ההלכה היא שסיכה היא כשתייה. לא לגבי האיסור לאו. רק לגבי העשה. למה האיסור של סיכה ביום כיפור הוא בין בסיכה של תענוג בין בסיכה שאינה של תענוג? ברור שזה דין של עינוי. אבל מה אומר לנו דין זה של עינוי? זה בתורת סיכה כשתייה. זה לא שסיכה שאינה של תענוג היא אסורה. אלא סיכה אסורה בתורת שתייה. מכיוון שסיכה היא אסורה בתורת שתייה לכן גם סיכה שאינה של תענוג היא אסורה. מכיוון שהסך הוא כשותה לכן אין הבדל אם זה סיכה של תענוג או זה סיכה שאינה של תענוג. אבל רחיצה אסורה בתורת רחיצה. רחיצה אסורה בתורת עינוי של מניעה מרחיצה. רחיצה מצד עצמה שוברת את העינוי. אבל סיכה אסורה ביום כיפור מפני שסיכה היא

אז זה מחלוקת הסוגיות אם האיסור של רחיצה בתשעה באב הוא מחמת עינוי או הוא רק מחמת אבל. והנפקא מינה היא בשיעורים של רחיצה איזו רחיצה היא אסורה. אם רחיצה אסורה בתורת עינוי אז אפילו רחיצה של משהו בצונן היא אסורה. אבל אם רחיצה אסורה רק מחמת אבל אז מותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו בצונן.

איך הרמב"ם פוסק הלכה זו? הרמב"ם בפרק ה' הלכות תעניות הלכה י' אומר: **עבירות ומיניקות מתענות ומשלימות בתשעה באב. ואסור ברחיצה בין בחמין בין בצונן ואפילו להושיט אצבעו במים. ואסור בסיכה של תענוג [ק] ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה כיום הכפורים. ומקום שנהגו לעשות בו מלאכה עושין. ומקום שנהגו שלא [ר] לעשות אין עושין. ובכל מקום תלמידי חכמים בטלן. ואמרו חכמים שהעושה בו מלאכה אינו רואה סימן ברכה לעולם: אז רמב"ם אומר שאסור לאדם בתשעה באב לרחוץ מקצת גופו בצונן, ואסור לו אפילו להושיט אצבעו במים. והיינו שהאיסור רחיצה בתשעה באב הוא כמו האיסור רחיצה ביום כיפור. אבל הרמב"ם אינו פוסק ככה לגבי סיכה. הרמב"ם אומר לגבי איסור סיכה בתשעה באב שרק סיכה של תענוג היא אסורה. **ואסור בסיכה של תענוג**. אבל הרמב"ם פוסק לגבי יום כיפור שסיכה אסורה בין בסיכה של תענוג בין בסיכה שאינה של תענוג. הרמב"ם בפרק ג' הלכות שביתת עשור הלכה ט' אומר: **אסור לסוך מקצת גופו [מ] ככל גופו בין סיכה של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג. ואם היה חולה אף על פי שאין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש: אז אנו היינו מצפים שהרמב"ם יאמר שבתשעה באב גם סיכה שאינה של תענוג היא אסורה. שהרי הרמב"ם משווה איסור רחיצה בתשעה באב עם האיסור רחיצה ביום כיפור. אז היינו מצפים שהרמב"ם ישווה איסור סיכה בתשעה באב עם איסור סיכה ביום כיפור. אבל הרמב"ם****

קול בריסק

הגות ועיון מבית אבא

בתורת שתייה ולא בתורת עינוי בפני עצמה. זה מחמת הגזע"כ של ותבוא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו. אמנם יש ראשונים שאומרים שרחיצה אסורה ביום כיפור מפני שרחיצה היא כשתייה. לפי זה הרמב"ם היה קשה. זה מפני שהרמב"ם מסכים עם רוב הראשונים שרחיצה אינה אסורה מפני שהיא כשתייה. אנו מעולם לא שמענו שרחיצה היא כשתייה. אבל סיכה כשתייה היא אמרה שגורה בפיות בני אדם. וסיכה אסורה ביום כיפור בתורת שתייה. לכן זה לא שייך לתשעה שבאב שבתשעה באב אין הלכה שסיכה היא כשתייה. וזה מפני שסיכה כשתייה אינה שייכת אפילו בשאר איסורי תורה שהם דאורייתא. חוץ מתרומה. בשאר איסורי תורה סיכה אינה כשתייה. אחד יכול לסוך בשרו בשמן הנעשה מנבלות וטרפות או מחזיר. אפילו באיסורים החמורים בתורה אין הלכה שסיכה היא כשתייה. אז גם בתשעה באב סיכה אינה כשתייה. אבל סיכה בכל זאת אסורה בתשעה באב. למה סיכה אסורה בתשעה באב. זה לא יכול להיות נלמד מיום כיפור. מפני שביום כיפור האיסור של סיכה הוא מחמת ההלכה שסיכה היא כשתייה. אז למה סיכה אסורה בתשעה באב? אולי זה בתורת עינוי. אבל איך אנו יודעים שסיכה היא אחד מחמישה עינויים? מפני שסיכה היא אסורה ביום כיפור, וזה בתורת עינוי. אבל סיכה אסורה ביום כיפור בתורת שתייה מפני שלגבי יום כיפור סיכה היא כשתייה. אז האם נאמר שגם לגבי תשעה באב סיכה היא כשתייה? אבל הרי לגבי חלב אנו לא אומרים שסיכה היא כשתייה. לגבי נבלות וטרפות אנו לא אומרים שסיכה היא כשתייה. בכל איסור תורה אנו לא אומרים סיכה כשתייה. אז בתשעה באב אנו כן נאמר סיכה כשתייה?! זה פרדוקסלי לומר ככה. אז סיכה לא יכול להיות אסורה בתשעה באב בתורת עינוי. שביום כיפור סיכה אסורה בתורת עינוי רק מפני שסיכה היא כשתייה. אבל לא שייך לומר גבי תשעה באב שסיכה היא כשתייה. אמנם יש חומרות מסוימות בתשעה באב. אבל תשעה באב בכל זאת לא יכול להיות יותר חמור מנבלה וטרפה. זה לא יכול להיות יותר חמור מחמץ בפסח. לגבי חמץ בפסח סיכה אינה כשתייה. לגבי נבלה וטרפה סיכה אינה כשתייה. סיכה היא כשתייה רק לגבי תרומה לזר ולגבי יום כיפור. אז למה נאמר סיכה כשתייה לגבי תשעה באב? הרי תשעה באב הוא רק דרבנן. ולמה סיכה בכל זאת אסורה בתשעה באב?

כשתייה. רחיצה מצד עצמה היא אסורה. רחיצה אסורה כמו שנעילת הסנדל היא אסורה. רחיצה אסורה בתורת עינוי. אם אחד לובש נעל אז הוא לא נחשב מתענה. זה אותו דבר לגבי רחיצה. אבל סיכה אינה אסורה בפני עצמה בתורת עינוי. היא אמנם נמנית בחמישה עינויים. אבל היא לא אסורה מצד עצמה. אלא היא אסורה בתורת שתייה. מפני שסיכה היא כשתייה. והא ראייה שסיכה היא כשתייה לא רק לגבי יום כיפור אלא היא כשתייה גם לגבי תרומה. זר ששותה או סך בשמן של תרומה חייב קרן וחומש. אז סיכה כשתייה היא לא רק הלכה ביום כיפור. היא שייכת גם לגבי תרומה. ומה לגבי תשעה באב? תשעה באב הוא אמנם כמו יום כיפור. אבל זה רק לגבי העינויים שאסורים מצד עצמם בתורת עינויים. לגבי עינויים אלו תשעה באב הוא כמו יום כיפור. רחיצה מצד עצמה אסורה ביום כיפור בתורת עינוי. רחיצה מצד עצמה שוברת את העינוי. מניעה מרחיצה מהווה עינוי. אז זה ככה גם בתשעה באב. רחיצה אסורה בתשעה באב לא רק מחמת אבילות אלא היא אסורה גם בתורת עינוי כמו ביום כיפור. אבל זה רק מפני שרחיצה היא עינוי בפני עצמה. אבל סיכה אינה אסורה ביום כיפור מפני שסיכה היא עינוי בפני עצמה. סיכה אסורה ביום כיפור על בסיס ההלכה שסיכה היא כשתייה. רבינו תם השווה סיכה ביום כיפור עם סיכה לגבי תרומה לזר ועם סיכה לגבי שמן המשחה. אז סיכה אסורה ביום כיפור לא בתורת עינוי בפני עצמה. אלא סיכה אסורה ביום כיפור מפני שיום כיפור שייך לקבוצה של הלכות שבהן התורה השוותה סיכה לשתייה. אבל תשעה באב אינה שייכת לקבוצה זו. יש עוד הרבה איסורים בתורה שבהן אנו לא אומרים סיכה כשתייה. זה היה פרדוקס לומר שביום כיפור סיכה היא כשתייה ובתשעה באב סיכה היא כשתייה ובנבילות וטריפות סיכה היא לאו כשתייה. מגוחך לומר ככה. שאז היה יוצא שלגבי סיכה תשעה באב הוא יותר חמור משאר איסורי תורה. סיכה אסורה ביום כיפור

קול בריסק

הגות ועיון מבית אבא

ובהלכות ובאגדות. הברייתא מדברת על האספקט של אבלות שיש בתשעה באב ולא על האספקט של תענית ציבור שיש בתשעה באב. והאיסור של אכילה ושתייה אינו שייך לממד של אבל שיש בתשעה באב אלא הוא שייך לאספקט של תענית ציבור שיש בתשעה באב. ככה מביא במסורת הש"ס שיש שלא גורסים באכילה ושתייה. אבל הגירסא שלנו היא אסור באכילה ושתייה. אז הברייתא אומרת כל מצוות הנוהגות באבל נוהגות בתשעה באב אסור באכילה ושתייה וכו'. והפירוש הוא שאלו דברים מעבר לאיסור אכילה ושתייה שאסורים בתשעה באב מחמת אבל.

מה היא הנפקא מינה לגבי שאר העינויים אם הם איסורי אבל או הם איסורי תענית? הנפקא מינה היא לגבי האיסור רחיצה. שהאבל מותר לרחוץ את עצמו בצונן. לאבל אסור רק לרחוץ כל גופו בצונן. ביום כיפור אסור לאדם להושיט אפילו אצבעו במים. מהו הדין בתשעה באב? אנו יודעים טוב שבתשעה באב אחד אינו רוחץ ידיו אפילו בצונן. והיינו שבתשעה באב האיסור רחיצה הוא כמו האיסור רחיצה ביום כיפור. שהאיסור רחיצה בתשעה באב הוא לא רק משום אבל אלא הוא גם בתורת תענית ציבור. וזה מחלוקת בין הסוגיות. סוגיא אחת אומרת שאיסור רחיצה בתשעה באב הוא כמו איסור רחיצה באבל. זו בסוגיא במסכת תענית דף י"ג. אבל הסוגיא בפסחים דף נ"ד בפרק מקום שנהגו אומרת שהאיסור רחיצה בתשעה באב הוא כמו האיסור רחיצה ביום כיפור ואסור לאדם להושיט אצבעו במים. זה מחלוקת בין הסוגיות. אם האיסור של רחיצה וסיכה בתשעה באב הוא רק מחמת אבלות או הוא גם בתורת תענית ציבור. הנפקא מינה היא איזו רחיצה אסורה בתשעה באב. אם האיסור הוא מחמת אבלות אז האיסור לרחוץ בצונן הוא איסור רק לרחוץ כל גופו בצונן. אבל מותר לרחוץ פניו ורגליו בצונן. מותר לרחוץ מקצת גופו בצונן. אבל אם רחיצה אסורה בתורת תענית ציבור אז אסור לרחוץ אפילו מקצת גופו בצונן כמו ביום כיפור.

יש גם נפקא מינה לגבי סיכה. אבל בזה השיטה של הרמב"ם היא קשה. השאלה היא אם האיסור של סיכה בתשעה באב הוא איסור רק בסיכה של תענוג או גם סיכה שאינה של תענוג היא אסורה. אם סיכה

אי אפשר לומר מפני שתשעה באב הוא כמו יום כיפור. אלא סיכה אסורה בתשעה באב כאיסור של אבלות. אבל רחיצה מצד עצמה אסורה ביום כיפור ולא מפני שרחיצה היא כשתייה. היא אסורה מצד עצמה בתורת עינוי. ומכיוון שרחיצה אסורה ביום כיפור מצד עצמה בתורת עינוי אז בזה אפשר להשוות תשעה באב ליום כיפור.

חמישה עינויים בתשעה באב

הגמרא במסכת תענית דף ל': אומרת: **ת"ר כל מצות הנוהגות באבל נוהגות בט' באב אסור באכילה ובשתייה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקרות בתורה בנביאים ובכתובים ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש ובהלכות ובאגדות אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות ושונה במקום שאינו רגיל לשנות וקורא בקינות באיוב ובדברים הרעים שבירמיה ותינוקות של בית רבן בטלין משום שנאמר {תהילים יט-ט} פקודי ה' ישרים משמחי לב ר' יהודה אומר אף אינו קורא במקום שאינו רגיל לקרות ואינו שונה במקום שאינו רגיל לשנות אבל קורא הוא באיוב ובקינות ובדברים הרעים שבירמיה ותינוקות של בית רבן בטלין בו משום שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב. האיסור של אכילה ושתייה אינו משום אבל שאין באבל איסור של אכילה ושתייה. אלא האיסור אכילה ושתייה בתשעה באב הוא בתורת תענית ציבור. אבל סיכה נעילת הסנדל ותשמיש המטה הם משתי סיבות. זה מחמת דין אבל. וזה גם בתורת תענית ציבור. יש גורסים באכילה ושתייה ויש שלא גורסים באכילה ובשתייה. והסיבה היא מפני שהאיסור אכילה ושתייה אינו מחמת אבל אלא הוא בתורת תענית ציבור. שהברייתא מדברת על איסורי אבלות שיש בתשעה באב. כמו שהברייתא אומרת כל מצוות הנוהגות באבל נוהגות בתשעה באב אסור בסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקרות בתורה בנביאים ובכתובים ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש**

קול בריסק

הגות ועיון מבית אבא

להולכי בדרך. אבל אם האיסור של נעילת הסנדל בתשעה באב הוא בתורת עינוי אין היתר של נעילת הסנדל בתשעה באב להולכי בדרך. אנשי מצרים רצו לומר נפקא מינה אחרת אם איסורים אלו הם בתורת עינוי או הם בתורת אבלות. הם טענו שאם הם בתורת אבלות אז יש בזה ההלכה של מקצת היום ככולו. והיינו שלאחר חצות לא יהיה איסור של נעילת הסנדל, רחיצה וסיכה. והם טענו שאיסורים אלו הם רק בתורת אבלות ולכן אנו נאמר לגבי איסורים אלו מקצת היום ככולו. והם שלחו מכתב לרב האי גאון על זה. רב האי גאון ענה להם שלא שייך לומר בתשעה באב מקצת היום ככולו. והוא נתן על זה כמה סיבות. הוא אמר שאיסורים אלו הם לא רק מחמת אבלות אלא הם גם בתורת עינויים של תענית ציבור. ולכן לא שייך לומר לגבי איסורים אלו מקצת היום ככולו כמו שלא שייך לומר מקצת היום ככולו לגבי האיסור של אכילה ושתייה. ורב האי גם אמר שאפילו אם האיסור רחיצה בתשעה באב היה רק מחמת אבלות גם בזה לא היה שייך לומר מקצת היום ככולו. וזה מסיבה פשוטה. כשחכמים תקנו אבלות לתשעה באב הם תקנו אבלות לכל היום. לגבי אבל חכמים תקנו מניין של שבעה ימים. ולכן ביום השביעי חלה ההלכה של מקצת היום ככולו. אבל התקנה לגבי תשעה באב הייתה לגבי היום כולו וממילא לא שייך לומר בזה מקצת היום ככולו.

אסורה בתשעה באב מחמת עינוי אז אפילו סיכה שאינה של תענוג היא אסורה. ביום כיפור יש איסור סיכה בין בסיכה של תענוג בין בסיכה שאינה של תענוג. כמו שרחיצה אסורה ביום כיפור בין ברחיצה של תענוג בין ברחיצה שאינה של תענוג. סיכה אסורה באבל רק בסיכה של תענוג. סיכה שאינה של תענוג מותרת באבל. מהו הדין בתשעה באב? זה תלוי אם האיסור סיכה הוא בתורת עינוי או האיסור סיכה הוא בתורת אבל. אם הוא בתורת אבל אז האיסור הוא רק בסיכה של תענוג. אבל אם האיסור הוא משום עינוי אז גם סיכה שאינה של תענוג היא אסורה. והרמב"ם בזה הוא קשה. שהרמב"ם מצד אחד פוסק לגבי האיסור רחיצה בתשעה באב שאסור להושיט אצבעו במים. והיינו שהאיסור רחיצה בתשעה באב הוא כמו האיסור רחיצה ביום כיפור. והיינו שהאיסור רחיצה בתשעה באב הוא בתורת עינוי. אבל לגבי האיסור סיכה בתשעה באב הרמב"ם פוסק שרק סיכה של תענוג היא אסורה. רחיצה שאינה של תענוג מותרת בתשעה באב. והיינו שהרמב"ם סובר שהאיסור סיכה בתשעה באב הוא בתורת אבלות ולא בתורת עינוי. אז הרמב"ם מחלק בין האיסור רחיצה בתשעה באב לאיסור של סיכה בתשעה באב. האיסור רחיצה בתשעה באב הוא בתורת עינוי. ולכן אסור להושיט אצבעו במים. והאיסור סיכה בתשעה באב הוא רק בתורת אבלות. ולכן סיכה שאינה של תענוג היא מותרת. איך אפשר לחלק בזה בין רחיצה לסיכה? אנו לא יודעים.

יכול להיות שיש נפקא מינה גם לגבי נעילת הסנדל. באבל ההלכה היא שלהולכי בדרך יש היתר של נעילת הסנדל. אבל מהרמב"ם נראה שלגבי יום כיפור אין היתר של נעילת הסנדל להולכי בדרך. והשאלה נשאלת לגבי תשעה באב אם יש היתר של נעילת הסנדל להולכי בדרך. האם האיסור של נעילת הסנדל בתשעה באב הוא בתורת אבלות או יש בתשעה באב היתר של נעילת הסנדל